

Биоразнообразието и законодателството на ЕС за защита на околната среда

Директива за птиците

**Въведение в законодателството на ЕС в областта на околната среда,
оценката на въздействието върху околната среда и промишлените емисии**

Национален семинар за съдии и прокурори

София, 20 март 2025 г.

Лектор: д-р Стоян Николов (БДЗП / BirdLife Bulgaria)

С подкрепата на
програма "Еразъм+"
на Европейския съюз

Директива за птиците (2009/147/ЕО)

- **Защо опазваме птиците в ЕС?**

- **Екологична роля:** контрол на насекоми/гризачи, разпространение на семена, екологичен баланс
- **Индикатор** за здравето на екосистемите.

Възрастен: 500 гъсеници / ден
Млад: 10,000 гъсеници до излитане

Голям синигер

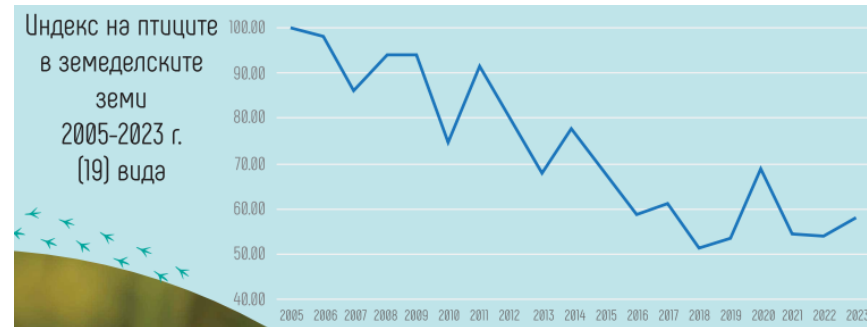
Забулена сова

Едно семейство сови
изяжда по 3000 полевки
за година

Да изчезнеш за 60 минути... ;)

Птиците в земеделските земи: - 45% спрямо 2005 г.

Директива за птиците (2009/147/ЕО)

- **Роля**

- **Приета през 1979 г.** – една от най-старите екологични директиви на ЕС
- **Цел:** Дългосрочна защита и управление на всички видове диви птици в ЕС
- **Обхват:** Включва мерки за опазване на около 500 вида птици във всички членки на ЕС
- **Инструменти:** Натура 2000 (SPA)
 - ✓ **354** приети **33 (120** са за птиците / **13** - с обща граница по двете директиви)
 - ✓ **34.9%** от територията на страната

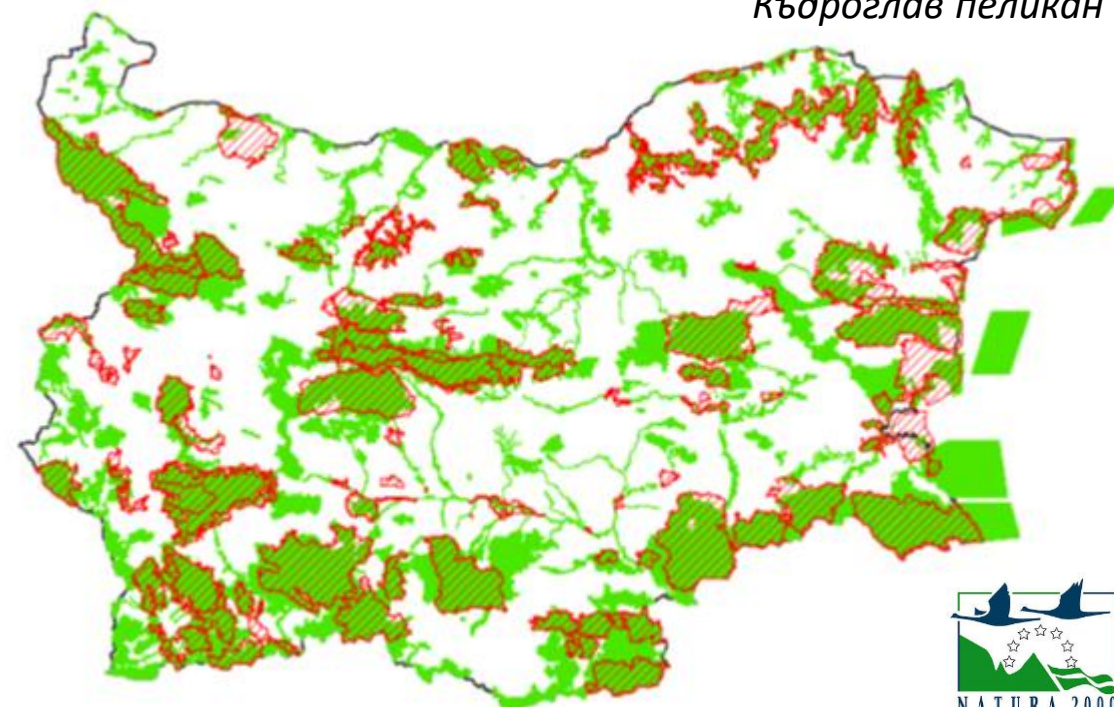
Къдроглав пеликан

Обикновен пчелояд

Синявица

Зелени зони по Директивата за дивите птици
Зелени зони по Директивата за местообитавания

Директива за птиците (2009/147/ЕО)

- **Връзка с други нормативни актове**

- **Директива за хабитатите (92/43/ЕИО)** - защитава местообитанията на птиците.
- **Пряко влияе върху политиките** за земеделие, лов, търговия и климат
 - *Закона за биологичното разнообразие*
 - *Закон за защитените територии*
- **Стратегията на ЕС за биоразнообразието 2030** - възстановяване на природата и местообитанията; намаляване употребата на пестициди и вредни практики.

Агроекологична мярка за царския орел: 324 EUR/ ha

2007: АЕ мярка за почистване на пасищата от храстова растителност – ~~copy/paste model~~

Обща селскостопанска политика (ОСП)

- Ежегодно (2021-2027) **54 милиарда евро** от парите на данъкоплатците се изразходват за субсидии по ОСП
- Основно се финансира **интензивно земеделие** и животновъдство
- Това води пряко до **загуба на биоразнообразие**, замърсяване на водите и въздуха, прекомерно ползване на вода и горива, както и до промени в климата

Основни разпоредби

• Забрани по чл. 5

- ❌ Умишлено убиване или улавяне на диви птици
- ❌ Разрушаване, повреждане или премахване на гнезда и яйца
- ❌ Смушаване на птиците, особено по време на размножителния им период
- ❌ Притежание, транспорт и търговия с диви птици (освен в предвидените изключения)

• Забрани по чл. 6

- ❌ Отрови и примамки
- ❌ Мрежи, капани, електрически устройства
- ❌ Лов през размножителния период

• Определяне на зони за птиците по чл. 4

- ☑ През 2016 г. Европейският съд осъди България за недостатъчна защита на Натура зона Калиакра (Дело C-141/14)

25 милн. убити птици / година в Средиземноморието

Калиакра: Допуснато е изграждане на 6 незаконни ветропарка, които получават субсидии за зелена енергия. Държавата нито премахва незаконните обекти, нито спира субсидиите им. **Няма и санкция.**

Случаят Ян Рос

- **Щети**

- **640 ограбени гнезда** за 6 години в България
- Колекцията му оценена на **1200 яйца**, ограбени в България
- Нанесени **щети за 70 000 лв**

- **Залавяне (2011)**

- Интерпол
- Британската полиция
- МВР
- Кралското дружество за защита на птиците (RSPB)
- Българското дружество за защита на птиците (БДЗП)

- **Дело (2014)**

- Обвинителният акт внесен в **Бургаска окръжна прокуратура**
- Продължи **3 години след задържането** на извършителя
- Приключи за 40 минути с **извънсъдебно споразумение**
- **Решение:** 6-месечна условна присъда и глоба от 5 000 лв

Египетски лешояд: половя зрялост на 5-6 г.; снася 1-2 яйца; <1/10 малки оцеляват до възраст за размножаване.

Случаят с орела Пешо

• Обстоятелства

- Хванат и убит неволно млад царски орел (световто застрашен вид)
- Укриване на доказателства

Полицията си свърши работата перфектно на ниво досъдебно производство.
Решението на съда – незадоволително!

• Последствия

- Нищожна глоба
- Без условна присъда

Тихият убиец – отровите!

- Случаят Лазарос (2013)

Исключения от правилата (Чл. 9)

- **Цел**

- **Баланс между защитата на птиците и други общественно важни цели**, като сигурност, общественно здраве, икономическо развитие и нужди

- **Условия и практическо приложение**

- **Отсъствие** на друга приложима възможност (напр. магистрали)
- Предотвратяване на сериозни **щети на земеделие или риболов**
- Защита на **общественото здраве и безопасност** (напр. летища)

- **Ограничения на изключенията**

- Изключенията се прилагат **чрез разумни и добре обосновани решения**
- Всяко изключение трябва да бъде **строго контролирано**
- Да не водят до **негативни последици за популациите на птиците**

Съдебният контрол и прилагането на Директивата за птиците

- **Роля на Европейския съд (ЕСС)**

- **Гарантира**, че държавите-членки спазват задълженията си
- **Има правомощия** да разглежда случаи, заведени от ЕК срещу държави-членки
- **Създава правна рамка** за националните съдилища

- **Роля на националните съдилища**

- **Строго прилагане на санкциите:** високи глоби и наказателни мерки могат да възпрат нарушителите
- **Използване на преюдициални запитвания до ЕСС:** Когато има неяснота в тълкуването на Директивата, могат да поискат тълкуване от ЕСС
- **Прилагане на принципа за превантивна защита:** Решенията на съда могат да спират или забраняват дейности, които застрашават местообитанията на птиците.
- **Задължаване на административните органи да изпълняват задълженията си:** Съдилищата могат да задължат институциите да предприемат конкретни мерки за защита.

Чрез справедливи и последователни решения националните съдилища могат да гарантират, че законите за защита на дивите птици и техните местообитания не остават само на хартия, а се прилагат реално.

Благодаря за вниманието!

Контакти – Централен Офис БДЗП:

bspb_hq@bspb.org

(02) 979 95 00

Контакти – Стоян Николов:

stoyan.nikolov@bspb.org

0888143686